

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Plan

Kommunikasjonsplan

Området kosthold, ernæring og helse for involverte departementer og underliggende etater

Innhold

Forord	5
Bakgrunn	6
Hensikt	6
Mål.....	7
Målgruppe	7
Målsettinger for ernæringsarbeidet	7
Helsedirektoratets og andre offentlige instansers rolle	8
Faglige føringer	8
Tiltak	9
Evaluerings.....	10

Forord

Handlingsplan for et bedre kosthold i befolkningen (2007-2011) *Oppskrift for et sunnere kosthold* ble lansert i januar 2007. Tolv departement har skrevet under på planen og skal samarbeide om å iverksette tiltakene.

Gjennom handlingsplanen har de involverte departementene forpliktet seg til å kommunisere helsemyndighetenes anbefalinger når de iverksetter kommunikasjons tiltak og aktiviteter knyttet til kosthold, ernæring og helse.

Denne kommunikasjonsplanen er utarbeidet som et ledd i oppfølgingen av handlingsplanen. Den skal være en felles plattform for å etablere gode samhandlingsrutiner mellom myndighetene i deres kommunikasjonsarbeid om disse temaene.

Følgende departementer er mest sentrale i kostholdsarbeidet og vil bruke planen aktivt i sitt kommunikasjonsarbeid på området:

Barne- og likestillingsdepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet

Planen skal formidles til de sju andre samarbeidende departementene, relevante underliggende etater og sentrale aktører innen privat og frivillig sektor.

Kommunikasjonsplanen skal revideres ved behov.

Oslo, september 2008

Helse- og omsorgsdepartementet

Bakgrunn

Målsettingen med Handlingsplan for et bedre kosthold i befolkningen (2007-2011) *Oppskrift for et sunnere kosthold* er å bedre kostholdet i befolkningen i tråd med helsemyndighetenes ernæringsanbefalinger og å redusere sosiale forskjeller i kosthold.

Første innsatsområde i planen, *Kommunikasjon om mat og kosthold*, omhandler utfordringene som myndighetene står over når det gjelder å kommunisere budskap knyttet til kosthold, ernæring og helse. Det kommer blant annet fram at informasjonsstrømmen på området er stor, og at det er mange aktører, både fra offentlig, privat og frivillig sektor, som aktivt kommuniserer budskap om kosthold, ernæring og helse. Media er ofte opptatt av å framstille polariserte synspunkter og kontroverser.

Det er derfor en sentral oppgave for myndighetene å nå ut til hele befolkningen med tydelig, lettfattelig og enhetlig informasjon om kosthold, ernæring og helse. Myndighetene har videre et ansvar for å gi informasjon basert på best mulig kunnskap. Informasjon og kommunikasjon er nødvendige virkemidler i ernæringsarbeidet, særlig for å støtte opp om og øke effekten av strukturelle tiltak.

Handlingsplanens tiltak 1.1 heter "Utvikle og gjennomføre helhetlig plan for informasjons- og kommunikasjonsarbeidet på ernæringsområdet". Som et ledd i oppfølgingen av tiltaket er denne kommunikasjonsplanen utarbeidet.

Hensikt

Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen angir målsettinger for ernæringsarbeidet. Denne kommunikasjonsplanen har til hensikt å sikre at departementene som er involvert i handlingsplanen i befolkningen (2007 – 2011) legger de felles målsettingene til grunn når det iverksettes kommunikasjons tiltak, når det gis uttalelser til media og generelt i arbeidet med oppfølging av handlingsplanen.

Dette er viktig for at sentrale myndigheter skal framstå som enhetlige på dette området og ikke bidra til forvirring ved kommunikasjon av motstridende eller feilaktige budskap eller ved å gi informasjon som ikke er basert på solid vitenskapelig grunnlag. Planen skal bidra til at involverte departementer og underliggende etater er koordinerte når det gjelder tiltak og utspill som dreier seg om kosthold, ernæring og helse.

Mål

Målet med en felles kommunikasjonsplan er

- å sikre at uttalelser til media, informasjon på departementenes og underliggende etaters hjemmesider, og planlagte kommunikasjonsaktiviteter om kosthold, ernæring og helse er i tråd med målsettingene gitt i handlingsplanen, helsemyndighetenes anbefalinger for ernæring og gjeldende kostråd.
- å sikre at berørte departementer i all hovedsak er orientert om eventuelle større informasjonstiltak som berører temaet kosthold, ernæring og helse som hvert enkelt departement planlegger.

Målgruppe

Kommunikasjonsplanen gjelder først og fremst for departementene som er medansvarlige for tiltak 1.1 i handlingsplanen om en helhetlig plan for informasjons- og kommunikasjonsarbeidet. Disse er Barne- og likestillingsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Planen skal også gjøres kjent for relevante underliggende etater og de andre involverte departementene. Den skal videre sendes til sentrale aktører og samarbeidspartnere innen privat og frivillig virksomhet til orientering.

Målsettinger for ernæringsarbeidet

Visjon

Bedre helse i befolkningen gjennom et sunt kosthold

Hovedmål for Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen 2007–2011:

1. Endre kostholdet i tråd med helsemyndighetenes anbefalinger
2. Redusere sosiale forskjeller i kosthold

Kvantitative mål for perioden 2007–2011

Mål for amming av spedbarn:

- Andel spedbarn som fullammes ved 4 måneders alder skal øke fra 44 % til 70 %
- Andel spedbarn som fullammes ved 6 måneders alder skal øke fra 7 % til 20 %
- Andel spedbarn som ammes ved 12 måneders alder skal øke fra 36 % til 50 %

20 % endring i følgende mål for kostholdet i befolkningen:

- Øke andelen som spiser grønnsaker daglig
- Øke andelen som spiser frukt daglig
- Øke andelen som spiser fisk til middag minst en gang i uken
- Øke andelen som spiser fiskepålegg minst to ganger i uken
- Øke andelen ungdom som spiser frokost daglig
- Minske andelen barn og ungdom som spiser søtsaker daglig
- Minske andelen som drikker brus og saft daglig
- Minske andelen som får mer enn 10 % av energiinntaket fra sukker
- Minske andelen som får mer enn 10 % av energiinntaket fra mettet fett

Helsedirektoratets og andre offentlige instansers rolle

Helsedirektoratet er den nasjonale, faglige instansen på ernæringsområdet og er ansvarlig for å utvikle og kommunisere gjeldende anbefalinger for ernæring, faglige retningslinjer og for å gi kostråd til befolkningen. Nasjonalt råd for ernæring er oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet og skal gi myndighetene råd om ernæring. Helsedirektoratet er sekretariat for rådet.

Andre sentrale offentlige, faglige instanser og institusjoner som produserer fagkunnskap og som kommuniserer ernæringsrelaterte saker og problemstillinger er blant annet Mattilsynet, Nasjonalt folkehelseinstitutt, Vitenskapskomiteen for mattrygghet og Norsk institutt for ernærings- og sjømatforskning. Helsedirektoratet har løpende kontakt med disse institusjonene. Ved offentliggjøring av store utredningsarbeid legges det ned mye arbeid for å framstå helhetlig og koordinert.

Faglige føringer

Sosiale forskjeller i kosthold

Det er klare sosiale forskjeller i kosthold i Norge. Generelt er det slik at grupper med kort utdanning har et helsemessig dårligere kosthold enn grupper med lang utdanning. Iverksetting av strukturelle tiltak i kombinasjon med gode kommunikasjonstiltak vil ha størst effekt for å redusere sosiale forskjeller i kostholdet. Skole, barnehage, helsetjeneste, arbeidsliv og matvaremarkedet er sentrale arenaer å arbeide på for å redusere sosiale forskjeller i kosthold. Det er videre viktig å tilpasse offentlig informasjon og kommunikasjon til ulike målgrupper med bakgrunn i kjønn, alder, språk, kultur og sosial tilhørighet. Det er en særlig utfordring å nå grupper som ikke allerede har gode kunnskaper om kosthold, ernæring og helse og de som ikke aktivt søker informasjon om disse temaene.

Norske anbefalinger for ernæring

På bakgrunn av den samlede vitenskapelige dokumentasjonen om sammenhengen mellom kosthold, ernæring og helse, utarbeider norske helsemyndigheter anbefalinger for ernæring, dvs. anbefalinger for inntak av energi og næringsstoffer. Gjeldende anbefalinger, utgitt av Helsedirektoratet i 2005, bygger på nordiske ernæringsanbefalinger utarbeidet av en nordisk ekspertgruppe, og er i all hovedsak i tråd med publiserte anbefalinger fra WHO. Anbefalingene revideres med jevne mellomrom når ny vitenskapelig kunnskap tilsier dette.

Kostholdsråd fra myndighetene

Nasjonalt råd for ernæring har nedsatt en arbeidsgruppe som går gjennom vitenskapelig litteratur på sammenhengen mellom mat og helse som grunnlag for konkretisering av kostråd, dvs. råd om bruk av matvarer og matvaregrupper. Høsten 2008 pågår en prosess med en åpen kommentarrunde før Helsedirektoratet ferdigstiller og presenterer rådene på nyåret 2009. Disse kostrådene vil ligge til grunn i kommunikasjonsarbeidet.

Innføring av sunnhetsmerke på mat – nøkkelhull

Helse- og omsorgsministeren presenterte i februar 2008 sin beslutning om å innføre nøkkelhullet som sunnhetsmerke for matvarer i Norge. Ordningen er frivillig. Bakgrunn for beslutningen var anbefaling fra Mattilsynet og Helsedirektoratet og basert på nordisk samarbeid og enighet om en felles nordisk merkeordning. De andre matdepartementene og Barne- og likestillingsdepartementet støttet beslutningen. Felles nordiske kriterier for nøkkelhullsmerkningen skal være klare slik at disse kan tas i bruk av matvarebransjen i begynnelsen av 2009. Arbeidet i Norge skjer i tett dialog med Forbrukerrådet og andre forbrukerrepresentanter, matvareindustri og dagligvarehandel. Innføring av nøkkelhullet trenger omfattende kommunikasjonstiltak for å bli vellykket. Kommunikasjonen skal samordnes med kommunikasjon om nye kostråd.

Tiltak

Det er i første rekke helsemyndighetene som skal uttale seg i media om sammenhengen mellom kosthold, ernæring og helse, særlig i kontroversielle saker. Når andre departementer (sektorer) skal uttale seg, skal dette være i tråd med anbefalingene for ernæring og kostrådene fra helsemyndighetene. De faglige føringene gitt i denne planen skal legges til grunn.

1. Som hovedregel skal departementene gjensidig orientere hverandre – både informasjonsavdelinger og fagavdelinger – om større og/eller relevante helse- og ernæringsrelaterte saker som skal kommuniseres. Departementene vurderer selv behovet for dette i hvert enkelt tilfelle. Helse- og omsorgsdepartementet har ansvar for å opprette, og jevnlig oppdatere, en e-post og telefonliste med hhv

kontaktpersoner i informasjons- og fagavdelinger som skal brukes ved denne typen orienteringer.

2. Det er særlig viktig at helsemyndighetene blir orientert om kommunikasjonsaktiviteter som omhandler kontroversielle temaer knyttet til kosthold, ernæring og helse. Ordinær saksgang vil være at Helsedirektoratet orienteres via Helse- og omsorgsdepartementet, dersom øvrige departementer ønsker å ta opp saker med direktoratet. Underliggende etater, frivillige organisasjoner og private aktører har som før direkte kontakt med direktoratet, som kontakter departementet ved behov. Helsemyndighetene skal også orientere berørte departementer ved kommunikasjonsaktiviteter som omhandler andre departementers fagområde.
3. Ved svært viktige hastesaker vedrørende kosthold, ernæring og helse, kan Helsedirektoratets fagavdeling kontaktes parallelt med kontakt til Helse- og omsorgsdepartementet.
4. Involverte departementer og underliggende etater skal i planleggingen av prosjekter og kommunikasjonsaktiviteter knyttet til mat og kosthold, vurdere hvordan ernærings-/helseaspektet og målsettingene i handlingsplanen er ivarettatt.
5. Involverte departementer og underliggende etater skal bestrebe seg på å gjensidig orientere om og eventuelt søke å koordinere aktiviteter, prosjekter og utlysninger av midler og tildelinger som er knyttet til kosthold, ernæring og helse for å framstå helhetlig for omverdenen. Eksempler på koordinerte kommunikasjonsaktiviteter er fagmyndighetenes innstilling til sunnhetsmerking av mat, helhetsvurdering av fisk og sjømat, helsemessig vurdering av kunstig søtede drikker og prosjektet Fiskesprell. Denne typen kommunikasjonssamarbeid skal videreføres.

Evaluering

Ved evaluering av handlingsplanen vil departementenes innsats for å koordinere og initiere kommunikasjonstiltak om kosthold, ernæring og helse i tråd med denne planen kunne bli et tema som utforskes.

Utgitt av:
Helse- og omsorgsdepartementet

Trykk: Departementenes servicesenter 10/08 - 500

